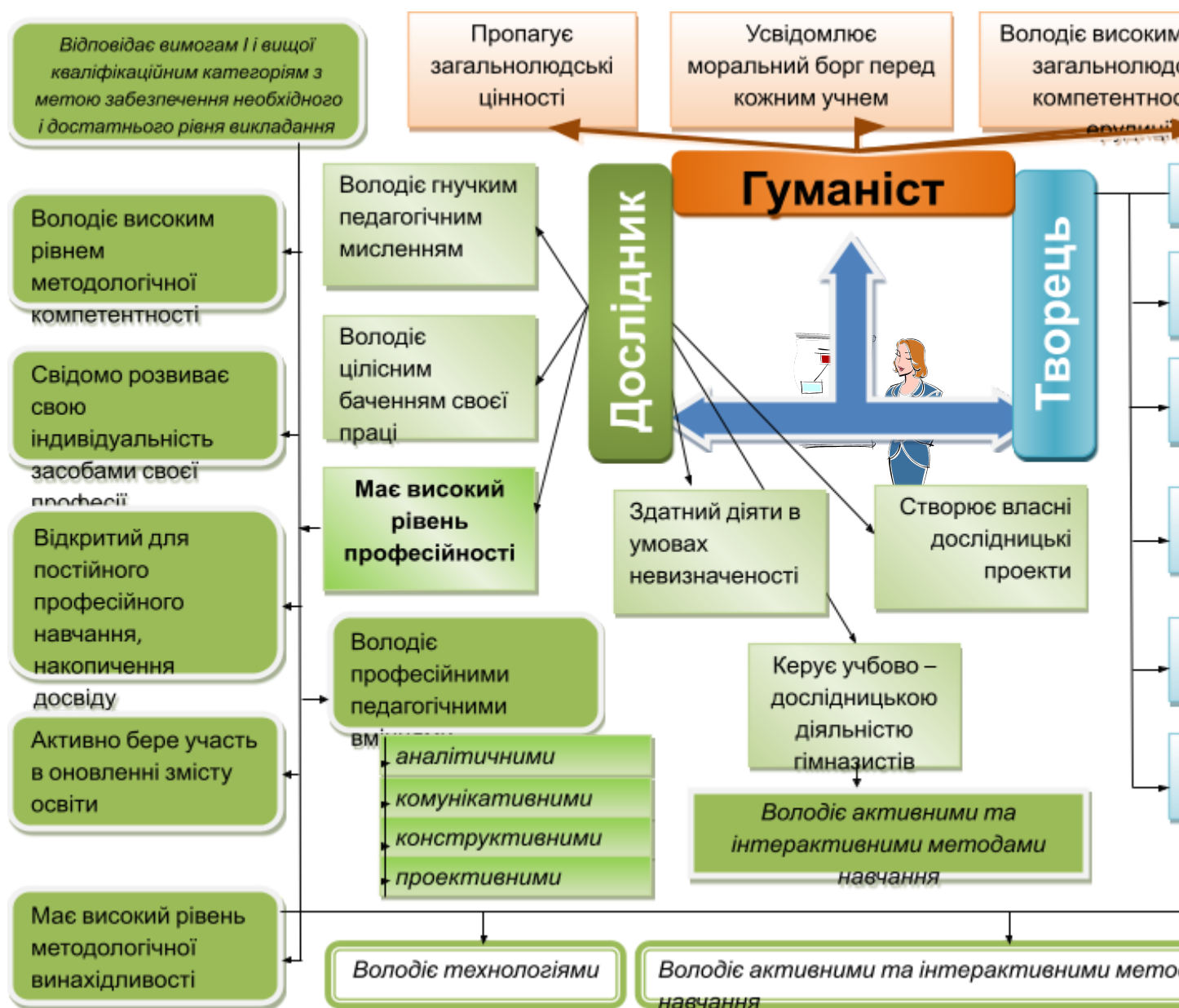

Модель вчителя гімназії № 45

Додаток № 2

Система мотивації та стимулювання до професійного саморозвитку вчителя

Мотив до професійного розвитку	Стимули, які можна використовувати для професійного розвитку
Мотив самостійності, реалізація себе в професійній діяльності як творчої особистості	1.1. Відкриття власного майстер - класу для вчителів району або міста. 1.2. Підвищення самостійності, можливість працювати з цікавими програми, вибирати клас, встановлювати бажаний і найбільш зручний графік роботи (розклад). 1.3. Сприяння в отриманні гранту на реалізацію даного вчителя проекту. 1.4. Сприяння в розробці, затвердженні та поширенні авторської програми.
Мотив особистого розвитку, набуття нової інформації.	2.1. Направлення на стажування або престижні курси. 2.2. Надання часу на методичну роботу (робота на дому) 2.3. Творческій відпустку в канікулярний час. 2.4. Додаткові дні до відпустки. 2.5. Оплата науково-методичної літератури. 2.6. Сприяння в перепідготовці щодо необхідної вчителя, керівника школи спеціальності.
Мотив самоствердження, досягнення соціального успіху.	3.1. Надання можливості поширення досвіду роботи через проблемні конференції, педагогічні читання, семінари. 3.2. Організація узагальнення досвіду, сприяння в підготовці власних публікацій та посібників у пресі. 3.3. Представництво від школи на відповідальних заходах міського, обласного значення. 3.4. Залучення до керівництва структурними підрозділами методичної служби школи. 3.5. Отримання права на проведення семінарів для своїх колег. 3.6. Призначення на посаду методиста, відповідального за стажування молодих вчителів.

	3.7. Рекомендація вчителя для роботи у вузі на підготовчому відділенні. 3.8. Рекомендація вчителя для роботи в експертних групах.
Потреба бути в колективі	4.1. Входження до складу різних органів, які вирішують важливі проблеми життя школи.
Мотив стабільності, захищеності	5.1. Гарантія захищеності від посягань на професійну честь вчителя з боку недобросовісних вищестоящих керівників, методистів, батьків. 5.2. Надання оплачуваних годин на методичну роботу. 5.3. Гарантія наявного статусного положення в колективі.
Мотив змагальності	6.1. Методичний супровід різних конкурсів професійної майстерності. 6.2. Присвоєння звання переможця шкільного конкурсу професійної майстерності

Керівнику також необхідно враховувати, що всі люди мотивуються різними факторами. Запорука успіху полягає в тому, щоб дати співробітникам то, чого вони дійсно хочуть, до чого прагнуть. Розібратися в цьому і сформувані відповідну систему мотивації керівнику допоможе знання соціально-психологічних типів.

Молоді фахівці часто готові працювати за скромний оклад, на невеликому навантаженні заради отримання досвіду і відповідної кваліфікації. Вони досить інертні, пасивні в справах колективу, прагнуть вбирати, засвоювати, а не впливати. Юні працівники не вміють планувати, прогнозувати свою роботу, визначати кінцевий результат. Їх над завдання - впоратися з покладеними посадовими обов'язками. Однак пройде рік-два - і все зміниться.

Професіонали - висококласні фахівці, що працюють перш за все на результат. Вони реалістичні, активні, ініціативні, прагнуть до участі в керівництві організацією, беруть на себе різні громадські доручення.

Творці - це креативні особистості, інтелектуали, які віддають перевагу евристичні форми роботи. Вони шукають цікаві прийоми, підходи, прагнучи модернізувати навчальний процес. Творці здатні висувати ідеї і реалізовувати їх, але непросто уживаються в колективі, так як надмірно критичні і самокритичні.

Пунктуальний, швидше за все, педанти-акуратисти, які особливо цінують комфортність роботи, її своєчасний початок і завершення, чіткість і спланованість дій керівництва.

Хранителі традицій відчують себе наставниками, неформальними лідерами. Перебуваючи трохи осторонь від звичної суєти, метри володіють механізмом впливу на начальство, формують громадську думку і визначають часом важливі рішення.

З огляду на цю типологію, керівник в своїй практиці може використовувати конкретні методи мотивації професійного розвитку педагогів. При цьому можна скористатися наведеною класифікацією, зіставляючи її з мотивами, на які спирається той чи інший метод.

Методи і прийоми мотивації:

Група методів	Потреби і мотиви	Методи і прийоми мотивування
Адміністративні	- Страх перед звільненням	- Видання наказів і розпорядження;
	- Страх перед покаранням	- оголошення доган і подяк
	- Бажання мати стабільну роботу	- Розробка та затвердження посадових інструкцій та інших регламентних документів
	- Бажання формального визнання заслуг	- Атестація педагогічних працівників
		- Надання додаткових відпусток
		- Розумне розподіл навчального навантаження
Економічні	- Забезпечення свого існування	- Преміювання з позабюджетних фондів
	- Бажання бути соціально захищеним в разі хвороби при втраті працездатності	- Присвоєння надбавок
	- Бажання бути захищеним у випадку економічних спадів	- Побудова системи фінансового заохочення (з означеними критеріями)
	- Мотив справедливості	- Надання безкоштовного харчування в рамках школи та інших можливих пільг (оздоровлення, турпоїздки і т.д.)
	- Бажання формального визнання заслуг успіху	- Надання соціального пакета (лікарняні, відпустки і т.д.)
		- Надання можливості комерційної діяльності на

Соціально-психологічні

Мотиви безпеки і комфорту:

- бажання мати безпечне і комфортне робоче місце,
- бажання зручного режиму роботи,
- бажання спокійної роботи без стресів і конфліктів,
- бажання впевненості в завтрашньому дні,
- інше

Мотиви приналежності, спілкування:

- відчуття себе як частину групи,
- потреба в неформальному спілкуванні з керівництвом,
- інше

Мотиви самореалізації:

- бажання мати цікаву роботу,
- можливість реалізувати свої ідеї, плани,
- бажання професійного та особистісного зростання,
- інше

території школи
(репетиторство, платні гуртки, платні додаткові послуги і т.п.)

- Наявність профспілкової організації, колективного договору
- Чіткі посадові інструкції
- Своєчасне надання інформації про перевірки
- Складання зручного розкладу занять
- Коректна поведінка керівників освітнього закладу, демонстрація з їхнього боку підтримки
- Підвищення статусу освітнього закладу
- Підтримка існуючих традицій
- Спільне проведення дозвілля (вечори, екскурсії, походи і т.д.)
- Вітання зі знаменитими подіями в житті педагога
- Залучення до громадської роботи
- Залучення педагогів до колективного аналізу проблем організації
- Доручення бажаним більш складних і відповідальних, ніж іншим педагогам, завдань
- Надання можливості регулярно підвищувати

кваліфікацію, направлення
на курси з перспективних
напрямків педагогічної
діяльності

- Залучення до участі в
інноваційній діяльності

- Заохочення ініціатив,
самостійності, організація
внутрішньошкільних
конкурсів

- Включення в колективну
діяльність (до складу
творчих проблемних груп,
команд розробників
проектів)

Слід зазначити, що використання прийомів мотивування повинно бути комплексним, що поєднує методи адміністративного, економічного, соціально-психологічного впливу. Тільки така комплексність гарантує ефективність управлінської впливу.

Додаток № 3

Етапи управлінської діяльності з розвитку дидактичної системи педагогів

Етапи	Управлінські задачі
1. Становлення (молоді вчителі)	- виявлення, діагностика індивідуальних здібностей молодого вчителя; Виявлення його професійних труднощів у педагогічній діяльності; - організація консультацій, методичної допомоги з використанням індивідуальних, групових і колективних форм роботи, спрямованої на вдосконалення процесу розвитку професіоналізму; - виявлення змін, що відбуваються в процесі розвитку професіоналізму молодого вчителя; - здійснення корекції педагогічної діяльності; - формування професійної спрямованості та самовизначення; - розвиток рефлексії педагогічної діяльності.
2. Розвиток	- виявлення, діагностика особистісного потенціалу, професійної компетентності, педагогічної рефлексії вчителя; - виявлення його професійних труднощів у педагогічній діяльності; - організація консультацій, методичної допомоги з використанням індивідуальних, групових і колективних форм роботи, спрямованої на вдосконалення процесу розвитку професіоналізму; - виявлення змін, що відбуваються в процесі розвитку професіоналізму вчителя; - корекція педагогічної діяльності; - розвиток рефлексії педагогічної діяльності; - розвиток мотивації до безперервного професійного розвитку; - формування готовності до участі в інноваційній діяльності школи; - формування ціннісно-сміслового ставлення вчителів до впровадження інновацій; - допомога в самореалізації в педагогічній діяльності.
3. Удосконалення і самовдосконалення - самоствердження; самореалізація; осягнення (майстри педагогічної праці,	- діагностика процесу розвитку професіоналізму вчителя; - виявлення його професійних труднощів у педагогічній діяльності; - організація консультацій, методичної допомоги з використанням індивідуальних, групових і колективних форм роботи, спрямованої на вдосконалення процесу розвитку професіоналізму;

вчителя вищої категорії, вчителя-дослідника)	- виявлення змін, що відбуваються в процесі розвитку професіоналізму вчителя; - корекція педагогічної діяльності; - здійснення рефлексії педагогічної діяльності; - здійснення мотивації до безперервного професійно-особистісного розвитку; - участь в інноваційній діяльності школи; - самореалізація в педагогічній та управлінській діяльності.
---	--

Додаток №4

Технологія індивідуального методичного супроводу.

Етап супроводу	Зміст діяльності
Планування та підготовка	Виявлення потреб педагогів в супроводі і підтримці. Розробка концепції супроводу. Пошук можливих джерел підтримки і навчання (кваліфікованих фахівців, курсів підвищення кваліфікації і т.п.). Розробка методичних матеріалів супроводу. Визначення критеріїв оцінки ефективності супроводу.
Здійснення супроводження	Поглиблення знань і розвиток навичок фахівця. Розширення професійного репертуару поведінки. Актуалізація внутрішніх сил і резервних можливостей педагога. Консультування з конкретних питань і проблем. Інформаційна та аналітична підтримка, забезпечення методичними розробками. Допомога в пошуку оптимальних технологій і методик. Підвищення рівня адаптації до професійно-стресових ситуацій. Діагности-вання і дозвіл професійних конфліктів.
Використання результатів навчання	Закріплення засвоєних знань і набутих навичок. Привнесення змін в практичну діяльність. Розвиток досвіду вирішення професійно-сиональної завдань. Аналіз професійно-педагогі-чеський діяльності і взаємне навчання педагогів.
Наступні заходи та підтримка	Неформальний контроль і відстеження змін в діяльності педагогів. Коригування моделі професійної поведінки. Розширення джерел ресурсного забезпечення. Підтримка і розвиток професійних ініціатив і експериментальних проєктів. Організація інформаційного обміну і контактів між педагогами.
Підсумковий аналіз	Підготовка даних для підсумкового аналізу та оцінки ефективності процесу супроводу. Розробка рекомендацій щодо підвищення якості супроводу професійної діяльності педагогів. Створення перспективних програм підтримки і супроводу професійної діяльності педагогів.

Додаток № 5

Анкета

«Оцінка реалізації потреб педагога в розвитку»

Відповідаючи на питання анкети, поставте, будь ласка, у будь-якого затвердження бал:

5 - якщо дане твердження повністю відповідає вашу думку;

4 - скоріше відповідає, ніж ні;

3 - і так, і ні;

2 - скоріше не відповідає;

1 - не відповідає.

- Я прагну вивчити себе
- Я залишаю час для розвитку, як би не була зайнята справами.
- Виникаючі перешкоди стимулюють мою активність.
- Я шукаю зворотній зв'язок, так як це допомагає мені дізнатися і оцінити себе.
- Я рефлексую свою діяльність, виділяючи для цього спеціальний час
- Я аналізую свої почуття і досвід.
- Я багато читаю.
- Я широко дискутую з потрібних мене питань.
- Я вірю в свої можливості
- Я прагну бути більш відкритою людиною.
- Я усвідомлюю той вплив, який чинять на мене оточуючі люди.
- Я керую своїм професійним розвитком і отримую позитивні результати.
- Я отримую задоволення від освоєння нового.
- Зростаюча відповідальність не лякає мене.
- Я позитивно б поставилася до просування по службі

Анкета

«Ваше ставлення до педагогічних інновацій»

Шановний колего! Просимо Вас відповісти на ряд питань, які допоможуть поліпшити експериментальну роботу в установі

1 Вкажіть деякі відомості про себе

- стаж педагогічної роботи
- освіта

2 Ваше ставлення до педагогічних інновацій

- потрібні, допомагають в роботі рядовим педагогам
- дезорієнтують педагогів
- шкодять освітній установі

3 Ваша інформованість про педагогічних інноваціях

- знаю нові прийоми педагогічного впливу
- знаю нові педагогічні технології
- знаю систему роботи педагога - новатора

4 Чи є у Вашому колективі педагогічні інновації?

- да
- немає
- які саме? _____

5. Як ви використовуєте педагогічні інновації у своїй роботі?

- не застосовую взагалі
- використовую окремі прийоми
- використовую нові педагогічні технології
- використовую систему роботи педагога-новатора

6 Ваша думка про інформацію з проблем інновацій?

- немає ніякої інформації
- мало інформації і її важко отримати

- інформація суперечлива, її важко отримати
- інформація повна, вичерпна, якісна

7. З якою метою Ви використовуєте педагогічні інновації?

- щоб спробувати щось нове
- щоб зробити заняття цікавим
- щоб зробити свою роботу ефективною
- щоб дозволити актуальні проблеми установи

8. Як Ви застосовуєте педагогічні інновації:

- не застосовую взагалі
- пробую все, щоб вибрати потрібну
- вивчаю багато, потім творчо перебираю
- намагаюся самостійно створювати нове

9. Як і коли, на Ваш погляд, краще освоювати педагогічні інновації?

- в процесі самостійної практичної діяльності
- на курсах підвищення кваліфікації
- в школі педагогічної майстерності

Додаток № 6

ПРОГРАМА РЕАЛІЗАЦІЇ НАУКОВО-МЕТОДИЧНОЇ ТЕМИ

Запорізької гімназії № 45

2013 - 2017 н.р.

НМТ гімназії: Створення умов для реалізації нових освітніх стандартів на основі метапредметного підходу як чинника розвитку творчих здібностей гімназистів

ЕТАП ПЕРІОД МЕТА	ЗМІСТ РОБОТИ	ФОРМИ РОБОТИ	РЕЗУЛЬТАТ
1	2	3	4
I. Підготовчий (діагностичний) етап (вересень 2013 –січень 2014) Мета: Визначити шляхи вирішення протиріч між реальним і необхідним рівнями професійної підготовки педагогів для рішення задач з реалізації методичної проблеми гімназії: Створення умов для реалізації нових освітніх стандартів на основі метапредметного підходу як чинника розвитку творчих здібностей гімназистів.	1. Проблемно-орієнтований аналіз процесу, умов і результатів діяльності гімназії за 2012-2013 н.р. 2. Засідання науково-методичної ради з визначення основних напрямків роботи над НМП. 3. Вивчення вітчизняного і зарубіжного досвіду з проблеми оновлення змісту загальної середньої освіти на засадах компетентнісного, особистісного, діяльнісного та метапредметного підходів 4. Вивчення наукової і науково-методичної літератури щодо висвітлення теоретичної	Анкетування педагогічного і учнівського колективу, батьків щодо задоволеності освітніми послугами гімназії. Оперативно-інструктивне засідання «Професійна компетентність вчителя – запорука якісної освіти учня». Методична нарада «Побудова освітнього простору навчання на основі системно-діяльнісного підходу». Організаційні засідання творчих груп вчителів базових предметів. Аналіз стану справ з проблеми «Створення умов для реалізації нових освітніх стандартів на основі метапредметного підходу як чинника розвитку творчих здібностей гімназистів».	Затвердження програми роботи над НМТ «Створення умов для реалізації нових освітніх стандартів на основі метапредметного підходу як чинника розвитку творчих здібностей гімназистів». Визначення шляхів реалізації НМТ,

Виявлення проблем.	бази метапредметного підходу. 5. Підготовка матеріалів для ознайомлення педкадрів. 6. Виявлення міри підготовленості педкадрів до розв'язування проблеми.	Вироблення критеріїв діагностичної оцінки. Розробка плану роботи над НМП усіма суб'єктами НВП.	
II.Теоретичний етап (січень 2014-травень 2014 н.р.) Мета: Забезпечити науково-теоретичне освоєння НМТ «Створення умов для реалізації нових освітніх стандартів на основі метапредметного підходу як чинника розвитку творчих здібностей гімназистів».	1.Вивчення методологічних засад НМТ. Оволодіння понятійним апаратом, або його актуалізація. 2.Створення банку літератури з НМТ. 3.Розробка критеріїв оцінювання результативності роботи над темою для кожного етапу. 4. Складання пам'яток аналізу уроку та заходів з НМР та виховної роботи з точки зору НМТ «Створення умов для реалізації нових освітніх стандартів на основі метапредметного підходу як чинника розвитку творчих здібностей гімназистів». 5. Вивчення рекомендацій психологів. 6. Вивчення сучасних педтехнологій для випробування їх у НВП.	Методичні оперативки: «Системно-діяльнісний підхід, як засіб формування метапредметних компетентностей»; «Працюємо на сайті «Метапредметна освіта»; «Метапредметна діяльність, як засіб формування творчих здібностей учнів». Засідання кафедр: «Використання метапредметного підходу, як ефективної умови формування у гімназистів пізнавальних універсальних навчальних дій». Самоосвіта «Нові стандарти» - нова якість роботи вчителя. Робота творчих груп: «Робота за новими освітніми стандартами в початкових класах», «Творча група вчителів 5х класів, що працюють за новими стандартами та підручниками». Семінари «Використання ресурсу ШСМ «ЩОДЕННИК» з питань	Освоєння педагогами НМТ на достатньому теоретичному рівні.

		розвитку професійної компетентності учасників НВП впровадження нового ДЗСО»; «Дослідницька діяльність гімназистів – основа формування метавмінь учнів». Психолого-педагогічний семінар «Здійснення фасилітативної функції вчителя в НВП в умовах реалізації нових Державних стандартів». Розгляд питань НМТ на засіданнях педрад гімназії «Мета предметних підхід, як засіб формування УНД, що забезпечує здібність до саморозвитку та самовдосконалення суб'єктів НВП».	
III.Етап апробації (практичного дослідження проблеми, 1 рівень) (вересень 2014 - травень 2015 н.р.) Мета: Забезпечити науково-методичне освоєння НМТ «Створення умов для реалізації нових освітніх стандартів на основі метапредметного підходу як чинника розвитку творчих	1. Здійснення науково-методичного та психолого-педагогічного супроводу реалізації НМТ. 2. Вивчення форм і умов активізації пізнавальної діяльності. 3. Вироблення підходів до навчання, що відповідають НМТ. Випробування їх шляхом застосування диференційованого навчання. 4. Визначення критеріїв оцінки діяльності вчителя.	Проведення семінарів: «Методика розробки метапредметного уроку», «Метапредметний підхід в нових освітніх стандартах» (як реалізувати принцип мета предметності в НВП), «Удосконалення професійної компетентності вчителів в умовах реалізації нових освітніх стандартів», «Діяльнісна компонента змісту освіти як фактор формування предметних компетенцій». Засідання науково-методичної ради. «Метапредметний підхід у роботі вчителя: аналіз матеріалів моніторингу	Наявність у адміністрації гімназії, педагогів чітких уявлень про шляхи реалізації НМТ, готовність більшості вчителів реалізувати зміст освітньої діяльності згідно НМТ. Оволодіння технологією реалізації метапредметного підходу.

здібностей гімназистів».	5. Створення системи нових підходів до навчання. 6. Підведення підсумків роботи над НМТ.	навчальних досягнень та метапредметних досягнень учнів та внесення корекційних змін в НВП» «Механізми формування методологічних вмінь гімназистів на основі системно-діяльнісного підходу». Засідання кафедр: «Підручник, як основа формування предметних та метапредметних вмінь та навичок з предметів у профільній школі», семінар-практикум «Алгоритм створення технологічної карти уроку». Відкриті метапредметні уроки педагогів-майстрів. Випуск «Методичного вісника» по кафедрам. «Діяльнісний підхід в навчанні, як основа УНД».	
IV.Етап впровадження практичне дослідження проблеми: «Створення умов для реалізації нових освітніх стандартів на основі метапредметного підходу як чинника розвитку творчих здібностей гімназистів».	1. Реалізація на практиці НМТ гімназії та кафедр. 2. Визначити рівень методичних досягнень і визначити нові шляхи вирішення проблем. 3. Визначення і узагальнення ППД вчителів гімназії з НМТ. 4. Визначення шляхів і впровадження методики відстеження динаміки рівня сформованості	Практико-орієнтований семінар для вчителів «Технологічна карта уроку, як сучасна форма планування педагогічної взаємодії вчителя та учня». Засідання НМР «Проектування управлінської діяльності вчителя в НВП». Методичний семінар-практикум «Прийоми виховання в дітей	Досягнення педагогами гімназії необхідного рівня професійної компетентності в роботі над науково-методичною проблемою. (Діагностика рівня сформованості професійної компетенції

(вересень 2015-червень 2016н.р.) Мета: - впровадити в широку практику освітньої діяльності зміст НМТ	мета предметних вмінь гімназистів. 5. Випробування ефективності методичних рекомендацій у широкій практиці, в класах різного профілю. Порівняння результативності роботи. 6. Виявлення труднощів і надання методичної допомоги вчителям. 7. Аналіз рівня розвитку НМК базових кабінетів і творчих лабораторій педагогів у руслі НМТ. 8. Моніторинг якості навчальних та метапредметних результатів учнів з української мови та літератури	переконань щодо цінності освіти». Засідання кафедр «Роль проектної діяльності у формуванні пізнавальних універсальних дій гімназистів». Відкриті, експериментальні мета предметні уроки педагогів-майстрів. Виставка НМК кафедр «Методична палітра інноваційної діяльності».	вчителів гімназії)
V.Аналітичний етап (вересень 2016-червень 2017н.р.) Мета: - вивчити результати реалізації НМТ «Створення умов	1. Аналіз результативності роботи над НМП «Створення умов для реалізації нових освітніх стандартів на основі метапредметного підходу як чинника розвитку творчих здібностей гімназистів». 2. Виявити протиріччя, що є між результатами і метою розвитку	Засідання науково-методичної ради «Державна підсумкова атестація та ЗНО як засіб реалізації ідеї наступності та безперервності навчання», кафедр, творчої групи. Підготовка та презентація методичних рекомендацій і напрацювань за результатами роботи творчої групи.	Визначення тактики і стратегії подальшого розвитку освітньої системи гімназії загалом і в окремих напрямках.

для реалізації нових освітніх стандартів на основі метапредметного підходу як чинника розвитку творчих здібностей гімназистів». Визначити основні напрями подальшого розвитку.	освітньої системи гімназії. 3. Створення нової діагностичної карти. 4. Визначення шляхів вирішення виявлених протиріч.	Творчі звіти вчителів-експериментаторів в межах проекту Конференція «Побудова інноваційного освітнього простору навчання на основі метапредметного підходу в гімназії (творчі звіти кафедр). Узагальнення ППД. Вироблення рекомендацій з використання прийомів метапредметного підходу в освітньому просторі гімназії. Підготовка до публікації напрацьованих матеріалів.	
--	---	--	--

Додаток № 7

Структурно-діяльнісна модель

науково-методичного супроводу учасників конкурсу

«Вчитель року»

Запорізької гімназії №45

Мета конкурсу «Вчитель року» та мета конкурсанта		Принципи	Організаційно-педа гогічні умови, що сприяють підвищенню мотивації щодо підвищення кваліфікації	Форми підвищення кваліфікації професійної компетентності в період підготовки та участі в конкурсі
Період підготовки до конкурсу «Вчитель року»				
Виявлення кращих представників педагогічної професії на основі конкурсних змагань	▪	Творчої самореалізації;	Управлінські: Створення атмосфери зацікавленості в успішності вчителя збоку управлінських і методичних структур: консультування, науково-методична підтримка конкурсанта в період підготовки до конкурса	1. Самоосвіта як форма науково-теорет ичного усвідомлення післядипломної освіти
Здійснення рефлексії власної педагогічної діяльності та опис досвіду	▪	Рефлексії		2. Індивідуальні консультації
	▪	Неперервного професійного зростання		3. Цільова програма «Готуємось до конкурсу», заняття в творчих об'єднаннях та педмайстернях тощо
	▪	Саморозвитку		4. Установчий семінар
	▪	Творчого перетворення педагогічних досягнень		
В період проведення конкурсу «Вчитель року»				

Оцінка педагогічних досягнень в рамках конкурсних змагань	▪ Змагальності ▪ Творчого перетворення педагогічних досягнень ▪ Гуманізації ▪ Рефлексії ▪ Безперервності професійного зростання	Індивідуально-психологічні: ▪ Гуманізація конкурсного простору; психологічна підтримка кожного учасника конкурсу в період підготовки та проведення конкурсу. ▪ Взаємозбагачення педагогічним досвідом колег під час конкурсних виступів в позиції «Я-конкурсант», «Я-слухач». ▪ Прийняття традицій конкурсу. ▪ Творчі перетворення досягнень інших учасників конкурсу у власному педагогічному досвіді	Цільові консультації «Інновації в освіті» ▪ Взаємовідвідування конкурсних змагань ▪ Консультації спеціалістів з проблем навчання, виховання та розвитку учнів ▪ Дискусія за підсумками першого етапу з проблем освіти в рамках конкурсу ▪ Проблемний семінар ▪ Супервізія ▪ Тьютерство ▪ Фасилітація
Десимінація педагогічного досвіду під час конкурсу та після нього.	▪ Взаємоповаги та прийняття досягнень іншого;	Соціально-педагогічні: ▪ Зацікавленість у педагогічних досягнень учасників конкурсу	▪ Творчі майстерні «Я представляю свій досвід»
Збагачення педагогічним досвідом учасників конкурсу	▪ Гуманізації ▪ Змагальності ▪ Саморозвитку	▪ Повага до особистісних досягнень інших;	▪ Проведення відкритих уроків ▪ Презентація власного досвіду

-
- Безперервності професійного зростання
 - відкритість в представленні свого та прийняття іншого педагогічного досвіду;
 - Взаємодопомога та дружнє ставлення до колег – учасників конкурсу

Післяконкурсний етап мотивації професійного зростання учасників конкурсу «Вчитель року»

Принципи	Умови	Результат
▪ Неперервності професійного зростання; ▪ Саморозвитку ▪ Рефлексії	Науково-методичний супровід учасників конкурсу: ▪ В рамках конференцій, методичних сесій, методичних марафонів ▪ При підготовці до презентації власного педагогічного досвіду ▪ Організація стажорських майданчиків педагогів-конкурсантів	▪ Підготовка методичних рекомендацій ▪ Навчально-методичних посібників ▪ Підготовка педагогічних проектів ▪ Здійснення наукових досліджень з проблем модернізації освітнього процесу

Індикатори якості моделі науково-методичного супроводу підвищення кваліфікації педагогів

- готовність педагогічних кадрів до інноваційних змін, здатність відповідати викликам часу;
- налаштованість фахівців на саморозвиток і навчання впродовж життя;

- здатність педагогів прогнозувати результати своєї діяльності, моделювати навчально-виховний процес на основі досягнень сучасної педагогічної науки і практики;
- спрямованість моделі науково-методичного супроводу на ефективне використання нових технологій навчання.

Додаток № 8

Методичні рекомендації вчителю

Поради вчителю щодо підготовки відкритого уроку.

(алгоритм підготовки відкритого уроку)

Розглядати процес підготовки уроку ми будемо за такою схемою:

1. Зміст навчальної роботи Підготовча діяльність. Стартувати необхідно від Державного стандарту базової та повної загальної середньої освіти у галузі «Назва предмету» – обов'язкового мінімуму змісту освітніх програм. Більшість педагогів, відповідаючи на запитання: «На що ви орієнтуєтесь, визначаючи зміст уроку?» – називають у дев'яноста випадках зі ста підручники і програми. Вони вважають, що до них автори програм і підручників уже співвіднесли пропонований до вивчення матеріал зі стандартами. Перегляньте ще раз зміст програми та підручника, зберіть додаткові матеріали. Перевірте все самостійно, складіть власне уявлення про тему уроку та державні вимоги до знань та вмінь учнів. Підготовка до відкритого уроку починається з першої картинки-уявлення про нього. Якщо в голові ви вже бачите якусь схему, образ уроку – краще запишіть у блокнот представлене. Почніть процес підготовки з внутрішньої візуалізації. До відкритого уроку необхідно скласти план проведення з чітким і розумним розподілом часу уроку та вказівками, щодо діяльності вчителя та учнів. Варто нагадати, що й ваші колеги, напевно, можуть надати необхідну допомогу в підготовці до відкритого заняття. Не відхиляйте будь-яку допомогу чи навіть невеличку пораду своїх колег, адміністрації навчального закладу, методистів, членів атестаційних чи експертних комісій. Чим більше порад або навіть критичних зауважень буде вам адресовано, тим більша вірогідність удало проведеного відкритого заняття. Ніколи не принижуйте себе репетицією відкритого уроку. Це знищує репутацію вчителя серед учнів, батьків, колег. Тема. Вибір теми відкритого заняття вчитель мусить робити самостійно, з урахуванням аналізу навчального матеріалу, на якому він зможе краще показати розроблені ним удосконалення, прийоми та методи своєї професійної майстерності, організацію навчальної діяльності учнів на різних етапах уроку. Варто зазначити, що теми можуть бути «презентабельними» (яскравий твір, непересічні образи літературних персонажів, яскрава авторська позиція, відкриті шляхи соціологізації літературного твору у свідомості учнів та інше), а можуть бути «непрезентабельними» (важкі для розуміння, для організації аналізу твору, нецікавими учням у віковому сенсі тощо).

Виберіть тему, у якій ви відчуваєте себе впевнено, адже, йдучи на урок, учитель має знати набагато більше, ніж збирається розповісти учням. Часто за таку тему обирають помітний афоризм, парадокс, проблемне питання тощо. Варіанти оголошення теми: тему виводять самі учні в процесі розв'язання титульної проблеми, при цьому спільне формулювання теми може стати способом організації рефлексії та підбиття підсумків уроку; формулювання теми не має містити відповіді на запитання, а тільки встановлювати межі пошукової діяльності; визначити тему уроку за допомогою проблемного запитання: «Яку тему нам необхідно вивчати сьогодні, щоб наше знання про... стало вичерпним?» або «Як ви вважаєте, чому ми відійшли від логіки підручника й почали вивчати саме цю тему?»; якщо на минулому уроці вивчали «1», то абсолютно логічно, що справжній урок присвячений «2», й очевидно, що наступний урок буде про «3»

(головне, щоб цієї логіки дотримувався вчитель, особливо на перших уроках навчального року, які відкривають новий розділ або велику тему). Хороший учитель обирає тему відповідно до програми з предмету. Творчий учитель обирає більш різноманітну тему, використовує її в процесі уроку, звертається до учнів як до співавторів уроку, радиться з ними.

2. Мета. Починати підготовку необхідно з формулювання методичної мети уроку. Вона повинна відображати вибрану методичну проблему вчителя чи запропоновану технологію проведення уроку. Відповідно до методичної мети вчитель вибирає навчальний матеріал у такий спосіб, що дозволить якнайповніше розкрити ті методи, прийоми та засоби, що і складають основу власної педагогічної майстерності, та продемонструвати ті технології, за якими він працює. Методично доцільним вважається й коли вчитель сам повідомляє мету учням (але обов'язково враховує вікові особливості, й коли мета формулюється разом з учнями).

3. Типовими помилками під час цього етапу уроку вважаємо:

1. Учні часто ставлять питання: «Якої мети ми сьогодні маємо досягти?» 2. На початку уроку вчитель вимагає формулювання методичної мети уроку. А оскільки діти цього не розуміють, вони ніяк не можуть здогадатися, чого від них хочуть. 3. Учні намагаються спонукати до формулювання дидактичної, а не пізнавальної мети уроку, розкриваючи перед ними всю педагогічну «кухню». Але не варто надто багато часу витратити на формулювання мети, оскільки пізнавальна мета для дитини стає очевидною, коли визначають тему, і потребує тільки уточнення й вербалізації. Іноді в конспекті уроку формулювання мети займає сторінку друкованого тексту. Не варто ставити для уроку стільки завдань, якщо виконати якісно їх за 45 хвилин неможливо, тому краще обмежитися конкретним формулюванням навчальної (відповідно до теми уроку), розвивальної (відповідно до форм та методів) та виховної мети.

4. Обладнання.

На сучасному уроці вчитель використовує, перш за все, хмарні технології, інтернет-ресурси, мультимедійне обладнання.

5. Зміст навчальної роботи Підготовча діяльність та засоби навчання.

При підготовці до уроку починайте з відбору навчального матеріалу, продумайте, як саме ви його використаєте. Розробляючи розгорнутий конспект уроку, використовуйте матеріали з педагогічної, методичної літератури, інтернет-джерел, результати відвідин відкритих уроків своїх колег. Але, плануючи різні форми роботи, пам'ятайте, що вони не повинні стати несподіванкою для учнів, тому що можуть стати причиною пауз, непорозумінь, або викликати здивування у дітей, яке вкаже вашим гостям, що така форма роботи використовується вперше, а не є традиційною для вашої педагогічної діяльності. Класна кімната готується заздалегідь, робиться вологе прибирання, миються квіти, готується дошка, встановлюється обладнання. Зранку класну кімнату необхідно провітрити. Перед початком уроку необхідно перевірити в дії комп'ютерну техніку. Дурним смаком вважається, якщо вчитель користується під час уроку допомогою колег або учнів у використанні мультимедійної дошки або проектору. Виникає думка, що вчитель не має достатніх комп'ютерних навичок та не вміє користуватися технікою. Важливо розрахувати час, щоб встигнути все, що запланували. Досвідчені учителі «відчують» його, а для початківців можна спробувати

«проговорити» матеріал конспекту перед дзеркалом, помічаючи, скільки хвилин витрачається на кожен етап уроку.

6. Початок уроку. Для учнів завжди важливо, який зовнішній вигляд має вчитель. Не винятком є і відкритий урок. Намагайтеся, щоб виглядали гідно, і пам'ятайте: учні мають зосередитися на навчанні, а не на вивченні вашого гардеробу. Діти не повинні бачити вашого хвилювання. Не акцентуйте їх увагу на гостях, вони повинні працювати у звичному темпі і в звичній обстановці, повинні бути впевнені, що ви працюєте з ними і для них. Учні, особливо в 5-7 класах, завжди відволікаються, обертаються, щоб розглянути присутніх на уроці. Дозвольте їм це зробити, подивитися на присутніх, привітатися, а після цього розпочинайте роботу.

Іноді для відкритого уроку вчителі обирають нестандартну форму уроку.

На цей шлях вирішуються багато, але тут потрібно бути обережним. Навіть якщо ваш урок проходить незвично - у вигляді інтелектуальної гри або подорожі – основні етапи уроку повинні бути витримані. Під час нестандартного уроку учні іноді губляться, витрачають зайвий час на завдання, а вчитель не встигає виконати все, що заплановано на уроці. Що ж робити - не брати оригінальні форми уроків? Звісно, ні. Але важливо пам'ятати, що використання будь-якої нової форми передбачає певні правила педагогічної «техніки безпеки»:

- Жодних нових форм на уроці - усе слід апробувати хоча б кілька разів до відкритого уроку. Ви маєте знати, які процедури дітям складно виконувати, як це подолати, як чіткіше давати інструктаж тощо. Це приходить тільки з досвідом.
- Будь-яка з цих «нових» форм не просто дидактична, вона універсальна для організації навчальної і позаурочної діяльності. Відпрацьовуйте їх у всіх точках освітнього простору (на уроках в інших класах, під час вивчення інших тем), тоді вони будуть для вас органічними, ваша поведінка природною, і жодні модифікації цієї форми в екстремальних умовах відкритого уроку не стануть для вас несподіванкою.
- Відмовтеся на відкритому уроці (на всіх інших також) від «виступів» учнів, літературознавців, психологів та інше. Така форма роботи протирічить думці, що все важливе для розуміння твору повинно відбуватися на уроці, у спільній аналітично-дослідницькій роботі. А «виступи» учнів, які часто готує вчитель, виглядають не природно, забирають час уроку. Іноді такі виступи проєктуються на екран, з якого учень просто читає (буває, що дуже погано) всю інформацію. Навчальна цінність такого повідомлення дуже сумнівна.
- Розпочати урок вам допоможе притча, афоризм, ліричний вірш, відеоряд та інше. Ваша емоційність, уміння заінтригувати, правильно розставити акценти, навести яскраві приклади завжди викликають зацікавленість учнів. Види діяльності. Ось, нарешті, урок.

Присутність сторонніх може сковувати дітей, тому почніть його впевнено і спокійно. Ваша задача на цьому етапі, щоб діти працювали так, як на звичайному уроці, а для цього ви теж повинні працювати так, ніби нікого, крім вас і учнів, у класі немає. Не забувайте слідкувати за часом. На всякий випадок у вас має бути завдання, щоб заповнити ті декілька хвилин, які можуть залишитися. Оскільки увага учнів під кінець уроку знижується, діти втомлюються, то останні «зайві» хвилини краще заповнити чимось цікавим: грою, вікториною тощо. Не бійтеся експромтів на уроці. Іноді, під час обговорення тексту учні «відводять»

учителя в інше русло, порушуючи «генеральну лінію» плану уроку. У межах часу вислухайте думки учнів, тому що вашими питаннями вам вдалося заінтригувати учнів, викликати їх на розмову, іноді на суперечку.

Якщо урок йде за планом, але ви бачите необхідність щось переінакшити, очікуючи більшого ефекту, робіть це сміливіше. Раз все добре, ви впевнені в собі, а діти працюють відмінно, навряд чи ваші «відхилення» будуть зайвими. Потім обережно та тактовно необхідно повернутися в «русло уроку».

Оптимально за урок дитина має змінити 4–7 видів діяльності. Не треба гнатися за кількістю різновидів діяльності. Доволі невмотивовано часто виглядають команди вчителя: «А тепер пограймо». «А зараз ми з вами зробимо проект», «А тепер об'єднайтеся в групи, у нас буде групова робота». Особливу «небезпеку» під час відкритого уроку для вчителя приховують інтерактивні та ігрові технології. Учитель хоче, щоб урок був більш сучасним, динамічним, та пропонує учням (а іноді, щоб зняти стрес) різноманітні ігрові завдання. Граючи, учитель проводить перевірку домашнього завдання, актуалізацію опорних знань, повідомлення теми та мети уроку та інше. Іноді на це витрачається 20-25 хвилин навчального часу

Відповідно до віку учнів у вас може бути 1-2 інтреактивні вправи на різних етапах уроку. Іноді на відкритому уроці вчителя спокушає прагнення підвищити рівень складності матеріалу майже до рівня вишу, демонструючи цим високий рівень роботи з учнями. Стандарти створили для того, щоб захистити дітей від сваволі вчителя. А принцип науковості в дидактиці розглядають у парі з принципом доступності, тому дотримуйтеся міри. Із цієї причини вчителі часто прагнуть використати цікавий додатковий матеріал. Небезпека полягає в тому, що чим цікавіший цей додатковий матеріал, то більша ймовірність, що запам'ятається саме він, а не основний зміст уроку.

Пам'ятайте основні цілі і завдання уроку, почувайтесь впевнено, частіше посміхайтесь і не нервуйте, адже відкритий урок – це засіб продемонструвати колегам ваші професійні компетенції.

Мультимедійний супровід. Використання мультимедійних засобів на уроці робить його не тільки ефектним, а й у перше чергу ефективним. Однак, слід пам'ятати, що це лише фон уроку. Якщо на уроці не було якісного аналізу тексту, то використання різноманітних мультимедійних засобів урок не врятує. Хочу нагадати, що презентація на уроці не повинна замінити роботу вчителя та діалогічне спілкування. Вона має бути короткою – 5-10 слайдів, на слайді повинно бути не більше 8 рядків тексту. Матеріал зі слайду не потрібно читати – учні бачать, що там написано, його необхідно коментувати.

Корисними знахідками вчителів на відкритих уроках вважаю таке використання презентацій: Учитель показує презентацію на власному блозі, сайті. Учитель використовує сервіси PowerPoint, Google Презентації, Prezi, Haiku Deck, Office 365, Emaze, Sway. Презентація побудована з 1-2 слайдів, решту учні разом з учителем добудовують під час уроку Презентація вміщує творчі роботи учнів: малюнки, фотографії, бук трейлери та інше, тобто власний творчий продукт.

Зміст підсумкової роботи. Підсумки уроку. Обов'язково оцініть роботу учнів. На таких уроках ваша оцінка може бути дещо завищеною, авансовою, тому що й вчитель й учні працювали не в звичних умовах.

Прокоментуйте оцінки. Похваліть дітей, розкажіть про майбутні плани, посміхніться. Взагалі, позитивний, енергійний учитель приваблює дітей і подобається гостям. Вони бачать вас упевненим в собі, а значить довіряють.

Домашнє завдання. Після відкритого уроку вчителі іноді не задають домашнє завдання. Виникає думка, що урок проведений лише для присутніх, а далі буде зовсім інша робота. Домашнє завдання має бути невелике за обсягом, може бути різнорівневим, творчим, обов'язково цікавим. Можна запитати в учнів, яке завдання вони б задали собі. Ми, звісно, почуємо сперше «Ніяке!», але потім діти оберуть те, що було найсуттєвішим.

Рефлексія – не менш небезпечний момент. Іноді вчителі наприкінці уроку ставлять два запитання: - Чи сподобався вам урок, діти? - Отже, що ви сьогодні дізналися на уроці? На перше питання виховані діти відповідають «Так!», але це виглядає фальшиво. Замість другого питання краще спитати «Що для себе з цього уроку ви візьмете у життя?». Тоді вчитель та всі присутні зможуть побачити, що насправді на цьому році відчув учень, на що звернув увагу. А можливі й витончені варіанти з рефлексією у вигляді нагород за номінаціями «Найкращий аналітик», «Найкращий опонент», несподіваний фінал – закінчи речення: «Сьогодні мені не вдалося...», «Я й не підозрював...» Важливо, щоб ці прийоми не були несподіванкою для дітей і хоча б зрідка їх використовували й на робочих уроках.

Отже, відкритий урок – це вершина професійної майстерності вчителя, демонстрація його педагогічного досвіду перед колегами, месідж «я так можу». Тому не бійтеся проводити відкриті уроки, підвищуйте власний професійний рівень, навчайтеся новому, запрошуйте колег, обговорюйте проведені уроки, не жалкуйте добрих слів для колег, виправляйте помилки, вчіться бути доброзичливими, толерантними, підвищуйте престиж предмета .

Практичні рекомендації щодо оформлення вчителем самоаналізу уроку

Заголовок

Самоаналіз відкритого уроку

з __ (предмет) _ в __ класі вчителя посада

ПІБ

з теми « _____ »

1.	Стисла психолого-педагогічна характеристика класу. Визначення вікових та психологічних особливостей учнів, які визначають специфіку організації навчального процесу саме в цьому класі	
2.	Вказати місце даного уроку в темі, розділі, курсі. Як цей урок пов'язаний з попередніми, яка його роль у вивченні наступного матеріалу.	

3.	Аналіз співвідношення комплексної мети уроку (навчальної, розвивальної, виховної) та результатів її досягнення. Чи вдалося повністю реалізувати мету уроку. Якщо не вдалось, то чому?	
	Організація уроку:	
4.	Специфіка уроку та його тип. Обґрунтувати структурну композицію (етапи) даного уроку	
5.	Чи раціонально був розподілений час на всі етапи уроку, чи логічним був перехід від одного етапу до іншого?	
6.	Обґрунтувати вибір методів навчання. Описати доцільність й ефективність їх використання. Чи вдалося на даному уроці продемонструвати заявлені Вами інноваційні методи та технології роботи з учнями?	
7.	Обґрунтувати вибір форм навчання, які використовувались на уроці.	
8.	Проаналізувати використаний на уроці дидактичний матеріал. Вказати джерело обраного дидактичного матеріалу (<i>авторський, власне розроблений чи модифікований</i>).	
9.	Обґрунтувати вибір використаних засобів навчання.	
Аналіз діяльності учнів на уроці		
10.	Чи була забезпечена висока працездатність учнів на уроці? Обґрунтувати доцільність обраних способів мотивації учнів до навчальної діяльності.	
	Як здійснювався аналіз результатів навчальної діяльності учнів?	
11	Висновки та пропозиції щодо вдосконалення власної методики, подолання слабких місць уроку.	

Рекомендації щодо підготовки плану індивідуальної методичної роботи вчителя (за Н.В. Немовою)
Журнал «Практика административной работы в школе», № 7, 2005

Рекомендации по подготовке плана методической работы учителя

Н.В. Немова, кандидат педагогических наук, профессор Академии повышения квалификации и профессиональной переподготовки работников образования

Структура плана

1. Цели профессионального развития педагога

Цель 1

Цель 2

2. Разделы плана

2.1. Изучение психолого-педагогической литературы

Указывается, по каким вопросам будет изучаться литература, работы каких авторов будут прочитаны учителем.

Формой представления отчета может быть доклад, аналитическая статья, аннотации к прочитанным книгам. Результаты изучения литературы целесообразно отразить в других разделах плана.

2.2. Разработка программно-методического обеспечения образовательного процесса

Указывается, что будет разрабатываться учителем для обеспечения образовательного процесса и инновационной деятельности: авторские программы учебных курсов, календарно-тематическое и поурочное планирование, конспекты уроков, подборки упражнений, дидактические материалы, тексты контрольных работ, тестовые задания.

В качестве отчета могут быть представлены сами разработанные материалы или рекомендации для своих коллег по их использованию.

2.3. Обобщение собственного опыта педагогической деятельности

Указывается тема, по которой учитель предполагает обобщить свой опыт. В план обобщения опыта включаются действия по систематизации накопленного материала, анализу опыта, осуществлению дополнительных разработок, подготовке итоговых обобщенных материалов — написанию рекомендаций, статей, подготовке сообщений.

Обобщенный опыт может быть представлен в виде статьи, рекомендаций, доклада, методических разработок и др.

2.4. Участие в системе школьной методической работы

Указывается, в каких методических мероприятиях школы предполагает участвовать учитель. Если учитель участвует в подготовке и проведении этих мероприятий, то в плане отмечается, какова конкретно будет его роль.

2.5. Обучение на курсах в системе повышения квалификации вне школы

Указываются темы курсов, которые предполагает закончить учитель.

Отчетом о прохождении курсов служат курсовые работы, рефераты, зачетные уроки и т.п.

2.6. Руководство повышением квалификации учителей (при выполнении этой работы)

Указывается, за какую работу по повышению квалификации учителей в школе отвечает данный учитель, например, руководит стажировкой молодых специалистов, мастер-классом, педагогической мастерской и др.

2.7. Работа в составе органов управления школой

Указываются органы, в составе которых работает учитель, а также его функциональные обязанности.

2.8. Оценка результатов профессионального развития

Форма записи содержания работы по каждому из разделов плана

<i>Содержание деятельности</i>	<i>Сроки (начало –окончание)</i>	<i>Форма представления результатов работы</i>	<i>Где, кем и когда заслушивается отчет о выполнении работы</i>

Образец плана методической работы учителя

1. Цели профессионального развития

Цель 1.

В течение учебного года освоить содержание и методику преподавания экспериментального учебного курса для 5–6-х классов «Обучение морфологии на синтаксической основе».

Цель 2.

Разработать дидактические материалы к курсу обучения морфологии на синтаксической основе: календарно-тематическое и поурочное планирование, тексты текущих и итоговых контрольных работ, альбом для повторения и обобщения пройденного учебного материала; дополнительные тренировочные упражнения к основным темам.

2. Разделы плана

2.1. Изучение психолого-педагогической литературы

Содержание деятельности	Сроки (начало–окончание)	Форма представления результатов работы	Где, кем и когда заслушивается отчет о выполнении работы
1. Изучение методических пособий В.П. Озерской «Морфология на синтаксической основе»	сентябрь–ноябрь	Доклад «Обучение морфологии на синтаксической основе как способ повышения орфографической и пунктуационной грамотности школьников»	Заседание школьного методического объединения, январь 2006 г.
2. Изучение учебных пособий по современному русскому языку	январь–апрель	Обзор «Учебные пособия по современному русскому языку»	Заседание школьного методического объединения, май 2006 г.

2.2. Разработка программно-методического обеспечения образовательного процесса

Содержание деятельности	Сроки (начало–окончание)	Форма представления результатов работы	Где, кем и когда заслушивается отчет о выполнении работы
1. Разработка календарно-тематического планирования обучения русскому языку 5–6-х классов	Последние недели августа и марта, первые	Календарно-тематическое планирование	Заместитель директора школы по учебно-воспитательной работе перед началом каждой учебной четверти

	недели ноября и января		
2. Разработка поурочного планирования для 5–6-х классов	В течение учебного года	Поурочное планирование	Заместитель директора школы по учебно-воспитательной работе перед началом каждой учебной четверти
3. Разработка содержания контрольных работ и диктантов для текущего и итогового контроля	В течение учебного года	Тексты контрольных работ	Самоконтроль
4. Подбор дополнительных тренировочных упражнений по ведущим темам курса	Март–апрель	Подборки текстов тренировочных упражнений	Заседание школьного методического объединения, май 2006 г.
5. Обобщение собранного в течение учебного года материала по программно-методическому обеспечению образовательного процесса	Вторая–третья неделя июня	Методические разработки	Заседание школьного методического объединения, август 2006 г.
6. Написание рекомендаций по использованию методического материала для коллег	Июнь	Вариант текста: «Методические рекомендации по обучению морфологии русского языка на синтаксической основе»	Заседание школьного методического объединения, август 2006 г.
7. Подготовка рекомендаций к изданию	Июль–август	Окончательный вариант текста: «Методические рекомендации по обучению морфологии русского языка на синтаксической основе»	Заседание районного методического объединения учителей русского языка, сентябрь 2006 г.

2.3. Обобщение собственного опыта педагогической деятельности

Содержание деятельности	Сроки (начало–окончание)	Форма представления результатов работы	Где, кем и когда заслушивается отчет о выполнении работы
1. Обобщение опыта преподавания темы «Поэты серебряного века»	Сентябрь–февраль	Доклад на заседании школьного методического объединения	Заседание школьного методического объединения, март 2006 г.
2. Написание статьи «Изучение творчества поэтов серебряного века в курсе литературы старшей школы»	Апрель	Статья в сборник методических разработок учителей литературы района	Районный методический центр

2.4. Участие в системе школьной методической работы

Содержание деятельности	Сроки (начало–окончание)	Форма представления результатов работы	Где, кем и когда заслушивается отчет о выполнении работы
1. Участие в проведении заседаний школьного методического объединения учителей русского языка и литературы	В течение учебного года	Анализ по итогам работы за учебный год	Заседание школьного методического объединения, май 2006 г.
2. Подготовка заданий для школьной олимпиады по русскому языку	Октябрь	Задания для олимпиады	Заседание школьного методического объединения, ноябрь 2005 г.
3. Участие в проведении заседаний районного методического объединения учителей русского языка и литературы	В течение учебного года	Анализ по итогам работы за учебный год	Заместитель директора по учебно-воспитательной работе, заседание школьного методического объединения, май 2006 г.

4. Участие в неделе открытого урока	Апрель	План-конспект открытого урока	Руководитель ШМО, апрель
-------------------------------------	--------	-------------------------------	--------------------------

2.5. Обучение на курсах в системе повышения квалификации вне школы

<i>Содержание деятельности</i>	<i>Сроки (начало–окончание)</i>	<i>Форма представления результатов работы</i>	<i>Где, кем и когда заслушивается отчет о выполнении работы</i>
Курсы в ИПК по теме «Обновление содержания и методов преподавания русского языка»	Октябрь–май, один раз в неделю	Реферат, открытый урок	Заместитель директора по учебно-воспитательной работе, руководитель ШМО, май 2006 г.

2.6. Руководство повышением квалификации учителей

<i>Содержание деятельности</i>	<i>Сроки (начало–окончание)</i>	<i>Форма представления результатов работы</i>	<i>Где, кем и когда заслушивается отчет о выполнении работы</i>
Оказание методической помощи молодому специалисту Федоровой А.П.	В течение учебного года	Сообщение на совещании при директоре школы	Совещание при директоре школы, апрель 2006 г.

2.7. Работа в составе органов управления школой

<i>Содержание деятельности</i>	<i>Сроки (начало–окончание)</i>	<i>Форма представления результатов работы</i>	<i>Где, кем и когда заслушивается отчет о выполнении работы</i>
1. Подготовка материалов для заседания педсовета с повесткой	Декабрь	Тезисы выступления и	Директор школы, заседание

дня «Об использовании активных методов обучения на уроках»		справочные материалы	педагогического совета, январь 2006 г.
2. Участие в работе экспертной группы при аттестационной комиссии школы. Подготовка аттестационных материалов на учителей Силантьеву М.А. и Степанову Е.В.	Декабрь–январь	Аттестационные документы на учителей	Заседание аттестационной комиссии, февраль 2006 г.

© Журнал «Практика административной работы в школе», № 7, 2005

Методичні рекомендації щодо оформлення портфоліо вчителя.

Сучасна школа в умовах переходу на національну модель освіти потребує «нового» типу вчителя — такого, що творчо думає, володіє сучасними методами і технологіями освіти, прийомами психолого-педагогічної діагностики способами самостійного конструювання педагогічного процесу в умовах конкретної практичної діяльності, умінням прогнозувати свій кінцевий результат.

Проблема становлення і розвитку професіоналізму є загальнодержавною проблемою, вирішенню якої відводиться пріоритетне направлення. Не випадково основною метою освіти стає не проста сукупність знань, умінь і навиків, а заснована на них особиста, соціальна і професійна компетентність — уміння самостійно добувати, аналізувати і ефективно використовувати інформацію, уміння раціонально й ефективно жити і працювати на світі, що швидко змінюється.

Вчитель є головною дійовою особою будь-яких шкільних перетворень, які вимагають від нього переорієнтації його діяльності на нові педагогічні цінності, що, у свою чергу висвічує одну з основних проблем в роботі по підвищенню професійної майстерності педагогів — формування дослідницької культури.

Портфоліо в перекладі з французької означає «викладати», «формулювати», «нести» і «лист», «сторінка» або «досьє», «збірник досягнень»; у перекладі з італійської означає «папка з документами» «папка спеціаліста». (Словник іноземних слів)

Що таке Портфоліо? В перекладі з англійської — «папка, справа, посада»; з італійської — «папка з документами», «папка спеціаліста»; з французької - «викладати», «формулювати», «нести», а також «аркуш», «сторінка» або «досьє», «зібрання досягнень».

У XV- XVIст. поняття «портфоліо» прийшло до нас із Західної Європи. В особливій папці під назвою «портфоліо» архітектори представляли замовникам ескізи своїх будівельних проектів. Уміст таких папок давав замовнику можливість скласти уявлення про професійні здібності майстра. У свій час у Портфоліо

втілювались найважливіші досягнення дизайнерів, фотографів, архітекторів. Сьогодні Портфоліо застосовують для демонстрації досягнень як організацій, так і окремих працівників.

У сфері освіти Портфоліо почали використовувати з середини 80-х років у Сполучених Штатах Америки. Портфоліо вчителя - це черговий етап у розвитку професії.

Однозначного тлумачення терміна не існує. Кожен із дослідників і практиків пропонує своє визначення. Отже, Портфоліо – це:

- візитна картка, тобто сукупність відомостей про людину, організацію, досьє, тобто сукупність документів, зразків робіт, фотографій, що дають уявлення про пропоновані можливості, послуги фірми чи спеціаліста (Новітній словник іноземних слів і виразів).
- представлення у фактах педагогічних якостей і досягнень викладача, що включає спектр документів, які формують уявлення про специфіку підходу і ступінь ефективності професійної роботи вчителя.
- візитка вчителя, що містить певні анкетні дані, інформацію про підвищення кваліфікації, досягнення, педагогічні технології і методи, що їх використовує вчитель, творчі роботи й методичні матеріали, відгуки про його роботу і публікації.
- індивідуальна папка, у якій зафіксовані особисті професійні досягнення вчителя в освітній діяльності, результати навчання, виховання і розвитку учнів, внесок педагога в розвиток системи освіти.
- спосіб фіксування й накопичення матеріалів, що демонструють рівень професіоналізму вчителя, його вміння вирішувати завдання своєї професійної діяльності, показує рівень підготовленості педагога і рівень його активності в класних і позакласних видах діяльності.

Як бачимо, тлумачення відрізняються лише акцентами. Загальне визначення терміна зі словника іншомовних слів і виразів вказує на дві основні закономірності Портфоліо:

- візитна картка (тобто, інформація, яка дає уявлення про особу, і в широкому сенсі - людину як особистість);
- досьє (тобто сукупність документів, які формують уявлення про здобутки у професійній діяльності цієї особистості).

Отже, у вчителя повинно бути «досьє успіхів», в якому відбивається все радісне, цікаве і гідне з того, що відбувається в житті вчителя. Таким «досьє успіхів» може стати «портфоліо педагога».

Кожним педагогом в рамках спільної методичної теми ведеться власне дослідження за індивідуальною темою. Результати цієї роботи узагальнюються на засіданнях шкільних і міських методичних об'єднань, публікуються статті в збірках і педагогічних виданнях.

Конкурентноспроможність людини на ринку праці, як відомо, багато в чому залежить від його здатності опановувати нові технології, адаптуватися до умов праці, що змінюються, тому важливе використання технології «портфоліо вчителя» для педагогічного колективу, особливо для вчителів, що атестуються.

Таким чином, робота над створенням Портфоліо вирішує чимало завдань, що постають перед сучасним учителем та має широку сферу використання.

Залежно від мети створення виділяють такі види портфоліо:

1. **«Папка досягнень»**, що спрямована на підвищення власної значимості вчителя і відображає його успіхи (уміщає грамоти, дипломи учителя й учнів, сертифікати, інформацію про перемоги в конкурсах тощо).
2. **Рефлексивне портфоліо**, яке простежує динаміку особистісного розвитку вчителя, допомагає проаналізувати результативність його діяльності як у кількісному, так і в якісному плані протягом певного періоду (уміщує статті, відеокасети із записом уроків та позакласних заходів, що засвідчує якісні зміни в методиці викладання, удосконалення стилю викладання, набуття й розвиток навичок викладання тощо).
3. **Проблемно-тематичне портфоліо**, пов'язане з написанням статті, реферату, наукової роботи, доповіді на конференції, узагальненням результатів діяльності за певною проблемою.
4. **Методичне портфоліо**, яке містить зібрані або створені педагогом методичні матеріали, що засвідчують рівень його професіоналізму.
5. **Презентаційне портфоліо**, яке містить стислий виклад основних досягнень учителя, відомості про його освіту, професійний досвід, наукові й методичні інтереси.
6. **Комплексне портфоліо**, яке об'єднує всі попередні види портфоліо, або декілька з них.

Як окремий вид деякі дослідники виділяють **портфоліо**, підготовлене для проходження атестації. Зміст і структуру такого **портфоліо** визначає установа, яка атестацію проводить.

Залежно від авторства виділяють: портфоліо учня, учителя, методиста, шкільного (районного, міського) методичного об'єднання, навчального закладу.

Зупинимось на професійному портфоліо вчителя

Портфоліо вчителя - це колекція робіт вчителя за певний час. Форму його вибирає сам автор. Строгих правил ведення портфоліо немає. Це індивідуальна творчість.

Портфоліо необхідний для проведення всебічного систематичного аналізу вчителем своєї педагогічної діяльності. Вчитель в своєму портфоліо відстежує ефективність власної роботи, проводячи самооцінку своєї педагогічної діяльності. Це особистий план реалізації свого професійного потенціалу і поліпшення викладацької діяльності.

У портфоліо вчитель відстежує хід і результати учбового процесу. Весь об'єм значущої інформації, який знаходиться в портфоліо, необхідний для пошуку відповідей на власні питання. Спроба відповісти на ці питання неминуче примушує поглянути на свою роботу критично. А сам процес пошуку відповіді на власні питання сприяє професійному зростанню педагога.

Пропонуємо можливі розділи портфоліо.

Розділ 1. Спільні відомості про вчителя

Даний розділ включає матеріали, що відображають досягнення вчителя в різних областях:

- прізвище, ім'я, по батькові, рік народження;
- освіта (що і коли закінчив, отримана спеціальність і кваліфікація за дипломом);
- трудовий і педагогічний стаж роботи в даному ВО;
- підвищення кваліфікації (назва структури, де прослухані курси, рік, місяць, проблематика курсів);
- копії документів, підтверджуючих наявність вчених і почесних звань і ступенів;
- найбільш значимі урядові винагороди, грамоти, листи подяки;
- дипломи різних конкурсів;
- інші документи на розсуд того, хто атестується.

Цей розділ дозволяє судити про процес індивідуального розвитку педагога.

Розділ 2. Результати педагогічної діяльності

Розділ містить матеріали:

- матеріали про результати освоєння учнями навчальних програм і сформованості у них ключових компетентностей з предмету, що викладається;
- порівняльний аналіз діяльності педагогічного працівника за 3 роки на підставі контрольних зрізів, участі вихованців в шкільних та інших олімпіадах, конкурсах;
- результати проміжної і підсумкової атестації учнів;
- зведення про наявність медалістів;
- відомості про вступ до вузів за фахом і тому подібне.

Матеріали даного розділу повинні давати уявлення про динаміку результатів педагогічної діяльності вчителя, що атестується, за певний період.

Розділ 3. Науково-методична діяльність

Розділ містить методичні матеріали, що свідчать про професіоналізм педагога:

- обґрунтування вибору того, хто атестується навчальної програми і комплекту навчально-методичної літератури;
- обґрунтування вибору того, хто атестується використовуваних освітніх технологій;
- обґрунтування вживання тим, хто атестується в своїй практиці тих або інших засобів педагогічної діагностики для оцінки освітніх результатів;

- використання інформаційно-комунікативних технологій в навчальному процесі, технологій навчання дітей з проблемами розвитку і т. п.;
- робота в методичному об'єднанні, співпраця з районним методичним центром, вузами та іншими установами;
- участь в професійних і творчих педагогічних конкурсах;
- участь в методичних і наочних тижнях;
- організація і проведення семінарів, «круглих столів», «майстер-класів і т. п.;
- проведення наукових досліджень;
- розробка авторських програм;
- написання рукописів кандидатської або докторської дисертації;
- підготовка творчого звіту, реферату, доповіді, статті;
- інші документи.

Розділ 4. Позаурочна діяльність

Розділ містить документи:

- список творчих робіт, рефератів навчально-дослідницьких робіт, проєктів, виконаних учнями по предметах;
- список переможців олімпіад, конкурсів, змагань, інтелектуальних марафонів та ін.;
- сценарії позакласних заходів, фотографії і відеокасети із записом проведених заходів (виставки, наочні екскурсії, КВК, брейн-ринги і т. п.);
- програми роботи кружків і факультативів;
- інші документи.

Розділ 5. Навчально-матеріальна база

В цьому розділі поміщається виписка з паспорту учбового кабінету (при його наявності):

- список словників та іншої довідкової літератури по предметах;
- список наочних посібників (макети, таблиці, схеми, ілюстрації, портрети та ін.);
- наявність технічних засобів навчання (телевізор, відеомагнітофон, музичний центр, діaproектор та ін.);
- наявність комп'ютера та комп'ютерних засобів навчання (програми віртуального експерименту, контролю знань, мультимедійні підручники тощо);
- аудіо і відеопосібники;

- наявність дидактичного матеріалу, збірок завдань, вправ, прикладів рефератів і творів та ін.;
- показники якості навченості учнів;
- інші документи за бажанням вчителя. Основна мета портфоліо — оцінювання роботи вчителя за темою самоосвіти, характеру його діяльності, відстежування творчого і професійного зростання вчителя, сприяння формуванню навиків рефлексії (самооцінки). Структура портфоліо може бути всілякою.

Коментар до портфоліо має бути вдумливим, таким, що відображає власні думки вчителя відносно його діяльності, дає повну картину творчого зростання педагога. Він може бути представлений у вигляді окремого листа читачеві, виступу, короткого параграфу з вираженням своїх думок, пояснювальної записки тощо.

У документах збираються матеріали, що регламентують роботу педагога (положення про єдиний орфографічний режим, ведення і перевірку зошитів, норми оцінки та ін.).

У творчому портфелі представлені збірки різних творчих, проектних, дослідницьких робіт вчителя, опис його авторських методик, розробок, програм; а також дані про основні напрямлення його творчої активності, участі в наукових конференціях, конкурсах, педагогічних читаннях, проходження курсів підвищення кваліфікації; карта творчого зростання та ін.

У діагностиці успішності вчителя містяться результати оцінки і самооцінки педагога: особистості вчителя, педагогічної діяльності, педагогічного спілкування, якості освітнього процесу (аналіз роботи за 3 роки: зрізи знань, підсумки успішності, учбове навантаження вчителя, програмний банк, використання сучасних технологій, результати олімпіад, план розвитку кабінету).

Відгуки включають характеристики відношення педагога до різних видів діяльності, представлені адміністрацією, колегами, батьками, а також самоаналіз діяльності педагога: відгук про творчу роботу, виступ на НПК, педагогічних читаннях, педрадах та ін., рецензія на статтю, методичний бюлетень про проведені відкриті уроки, висновок про якість виконаної роботи (творчої, дослідницької), резюме, підготовлене педагогом, з оцінкою власних професійних досягнень.

Підходи до побудови портфоліо можуть бути всілякими залежно від індивідуальних особливостей вчителя. Важливо, щоб вчитель проаналізував свою роботу, власні успіхи, узагальнив і систематизував педагогічні досягнення, об'єктивно оцінив свої можливості і побачив способи подолання труднощів і досягнення вищих результатів

Орієнтовний перелік документів для включення в портфоліо:

- Авторська програма вивчення предмету або теми (з додатками).
- Авторська концепція удосконалення державної програми.
- Авторська дидактична система.
- Концептуальна модель виховного простору класу.
- Програма експериментальної роботи.

- План реалізації експерименту (по роках або етапах).
- Короткий опис використовуваних методів дослідження.
- Методичні розробки тем.
- Плани уроків (вибірково).
- Письмовий самоаналіз уроків, позакласних заходів і ефективності використовуваних методів.
- Тематика творчих робіт для вибору учнів.
- Тематика проектів.
- Зразки тестів, контрольних робіт, олімпіадних завдань (авторські).
- Інноваційні проекти (з вказівкою співавторів).
- Документи, підтверджуючі учбові і творчі досягнення учнів.
- Порівняльні таблиці навченої і вихованості учнів.
- Аналітичні записки і довідки за підсумками експериментальної роботи.
- Щоденники і таблиці здоров'я експериментальних класів.
- Плани і сценарії позакласних заходів щодо предмету.
- Творчі звіти. Доповіді. Статті.
- Рекомендації батькам.
- Анкети і їх аналіз.
- Анотований список прочитаної літератури.
- Інші матеріали і документи, підтверджуючі ефективність процесу і результатів експериментальної роботи

Загальні відомості

1. Прізвище, ім'я, по батькові _____
2. Дата народження _____
3. Освіта _____
4. Який навчальний заклад закінчив _____
5. Спеціальність за дипломом _____
6. Кваліфікація за дипломом _____

7. Диплом: серія _____ № _____, дата видачі _____ р.

8. Домашня адреса _____ Телефон _____

Службові відомості

9. Посада _____

10. Проблема з предмету над якою працює: _____

11. Проблема школи _____

12. Які предмети викладає _____

13. Позакласна робота з предмета _____

14. Класне керівництво _____

15. Самоосвіта (Зміст роботи, виконання).

16. Інформація про проведення відкритих уроків (Рік, дата проведення, клас, тема уроку).

17. Інформація про відвіданні уроки (Рік, дата, П.І.Б. вчителя, предмет, тема уроку).

18. Інформація про участь в шкільних заходах (засіданнях МО, педрадах, конференціях, конкурсах, виставках, предметних тижнях и т.д.) (Вказати рік, дату, назву заходу, форму участі).

19. Інформація про відвідування позашкільних заходів (засідань МО, конференцій, семінарів, консультацій, уроків колег із інших шкіл.) (Вказати рік, дату, тип заходу, місце проведення, тему заходу).

20. Інформація про участь учнів у позашкільних заходах з предмету (Рік, дата, тип заходу, місце проведення, кількість учасників, класи, результативність – зайняті призові місця)

21. Друкована продукція: (Назва, видавництво, рік)

22. Підвищення кваліфікації. (Назва навчального закладу/установи, період навчання, тематика підвищення кваліфікації, № свідоцтва)

23. Проходження атестації. (Дата, результати атестації)

24. Заохочення, нагороди, почесні звання

25. Документи і матеріали із досвіду роботи (зміст зразків і документів, що ілюструють можливості та досягнення його власника):

Практичні рекомендації щодо підготовки доповіді

Доповідь- публічне повідомлення, що представляє собою розгорнутий виклад певної теми.

Етапи підготовки доповіді:

1. Визначення мети доповіді.
2. Підбір необхідного матеріалу, що визначає зміст доповіді.
3. Складання плану доповіді, розподіл зібраного матеріалу в необхідній логічній послідовності.
4. Загальне знайомство з літературою і виділення серед джерел головного.
5. Уточнення плану, відбір матеріалу до кожного пункту плану.
6. Композиційне оформлення доповіді.
7. Заучування, запам'ятовування тексту доповіді, підготовки тез виступу.
8. Виступ з доповіддю.
9. Обговорення доповіді.
10. Оцінювання доповіді

Композиційне оформлення доповіді- це його реальна мовна зовнішня структура, в ній відбивається співвідношення частин виступу по їх цілі, стилістичними особливостями, за обсягом, поєднанню

раціональних і емоційних моментів, як правило, елементами композиції доповіді є: вступ, визначення предмета виступу, виклад (спростування), висновок.

Вступ допомагає забезпечити успіх виступу з будь-якої тематики.

Вступ має містити:

- Назва доповіді;
- Повідомлення основної ідеї;
- Сучасну оцінку предмета викладу;
- Короткий перелік питань, що розглядаються;
- Цікаву для слухачів форму викладу;
- Акцентування оригінальності підходу.

Виступ складається з наступних частин:

Основна частина, в якій виступає повинен розкрити суть теми, зазвичай будується за принципом звіту. Завдання основної частини: уявити досить даних для того, щоб слухачі зацікавилися темою і захотіли ознайомитися з матеріалами.

Заключення- це чітке узагальнення і короткі висновки по викладається темі.

Регламент усного публічного виступу - не більше 10 хвилин.

Мистецтво усного виступу полягає не тільки в відмінному знанні предмета мовлення, а й в умінні піднести свої думки і переконання правильно і впорядковано, красномовно і захоплююче.

Будь-яке усне виступ повинен задовольняти трьома основним критеріям, які в кінцевому підсумку і призводять до успіху: це критерій правильності, тобто відповідності мовним нормам, критерій смислового адекватності, тобто відповідності змісту виступу реальності, і критерій ефективності, тобто відповідності досягнутих результатів поставленої мети.

Роботу з підготовки усного виступу можна розділити на два основних етапи: Докомунікативний етап (підготовка виступу) і комунікативний етап (взаємодія з аудиторією).

Робота по підготовці усного виступу починається з формулювання теми. Найкраще тему сформулювати таким чином, щоб її перше слово означало найменування отриманого в ході виконання проекту наукового результату (наприклад, «Технологія виготовлення ...», «Модель розвитку ...», «Система управління ...», «Методика виявлення ...» та ін.) . Тема виступу не повинна бути перевантаженою, не можна "обійняти неосяжне", охоплення великої кількості питань призведе до їх швидкому перерахуванню, до

декларативності замість глибокого аналізу. Невдалі формулювання - занадто довгі або занадто короткі і загальні, дуже банальні і нудні, що не містять проблеми, відірвані від подальшого тексту і т.д.

Сам виступ має складатися з трьох частин - вступу (10-15% загального часу), основної частини (60-70%) і висновку (20-25%).

Вступ включає в себе уявлення авторів (прізвище, ім'я по батькові, при необхідності місце навчання / роботи, статус), назву доповіді, розшифровку підзаголовка з метою точного визначення змісту виступу, чітке визначення стрижневої ідеї. Стрижнева ідея проекту розуміється як основна теза, ключове положення. Стрижнева ідея дає можливість задати певну тональність виступу.

Сформулювати основну тезу означає відповісти на питання, навіщо говорити (мета) і про що говорити (засоби досягнення мети).

Вимоги до основної тези виступу:

фраза повинна затверджувати головну думку і відповідати меті виступу;

судження має бути коротким, ясным, легко утримуватися в короткочасної пам'яті;

думка повинна розумітися однозначно, не укладати в собі протиріччя.

У промові може бути кілька стрижневих ідей, але не більше трьох.

Найчастіша помилка на початку промови - або вибачатися, або заявляти про свою недосвідченість. Результатом вступу повинні бути зацікавленість слухачів, увага і прихильність до презентатору і майбутньої темі.

До аргументації на користь стрижневої ідеї проекту можна залучати фото-, відеофрагменти, аудіозаписи, фактологічний матеріал. Цифрові дані для полегшення сприйняття краще демонструвати за допомогою таблиць і графіків, а не зловживати їх зачитуванням. Найкраще, коли в усному виступі кількість цифрового матеріалу обмежена, на нього краще посилається, а не приводити повністю, так як велика кількість цифр швидше стомлює слухачів, ніж викликає інтерес.

План розвитку основної частини повинен бути ясным. Повинно бути відібрано оптимальну кількість фактів і необхідних прикладів.

У науковому виступі прийнято таке вживання форм слів: частіше використовуються дієслова теперішнього часу в «позачасовому» значенні, поворотні і безособові дієслова, переважання форм 3-ї особи дієслова, форм недосконалого виду, використовуються невизначено-особисті пропозиції. Перед тим як використовувати в своїй презентації корпоративний і спеціалізований жаргон або терміни, ви повинні бути впевнені, що аудиторія зрозуміє, про що ви говорите.

Якщо використання спеціальних термінів і слів, які частину аудиторії може не зрозуміти, необхідно, то постарайтеся дати коротку характеристику кожному з них, коли вживаєте їх в процесі презентації вперше.

Найчастіші помилки в основній частині доповіді - вихід за межі питань, що розглядаються, перекривання пунктів плану, ускладнення окремих положень мовлення, а також перевантаження тексту теоретичними

міркуваннями, велика кількість порушених питань (декларативність, бездоказовість), відсутність зв'язку між частинами виступу, невідповідність частин виступу (затягнуте вступ, зжужжленість основних положень, висновків).

У висновку необхідно сформулювати висновки, які випливають з основної ідеї (ідей) виступи. Правильно побудоване висновок сприяє гарному враженню від виступу в цілому. У висновку має сенс повторити стрижневу ідею і, крім того, знову (в стислому вигляді) повернутися до тих моментів основної частини, які викликали інтерес слухачів. Закінчити виступ можна рішучою заявою.

Вступ і висновок вимагають обов'язкової підготовки, їх найважче створювати на ходу. Психологи довели, що найкраще запам'ятовується сказане на початку і в кінці повідомлення («закон краю»), тому вступ має привернути увагу слухачів, зацікавити їх, підготувати до сприйняття теми, ввести в неї (не вступ важливо саме по собі, а його співвіднесення з іншими частинами), а висновок повинен узагальнити в стислому вигляді все сказане, посилити і згустити основну думку, воно повинно бути таким, "щоб слухачі відчували, що далі говорити нема чого" (А. Ф. Коні).

У ключових висловлюваннях слід використовувати фрази, що програмують зацікавленість. Ось деякі обороти, що сприяють підвищенню інтересу:

- «Це Вам дозволить ...»
- «Завдяки цьому ви отримаєте ...»
- «Це дозволить уникнути ...»
- «Це підвищує Ваші ...»
- «Це дає Вам додатково ...»
- «Це робить вас ...»
- «За рахунок цього ви можете ...»

Після підготовки тексту / плану виступу корисно проконтролювати себе питаннями:

Чи викликає мій виступ інтерес?

- Чи достатньо я знаю з даного питання, і чи є у мене достатньо даних?
- Чи зможу я закінчити виступ у відведений час?
- Чи відповідає мій виступ рівню моїх знань і досвіду?

При підготовці до виступу необхідно вибрати спосіб виступу: усний виклад з опорою на конспект (опорою можуть також служити заздалегідь підготовлені слайди) або читання підготовленого тексту. Відзначимо, однак, що читання заздалегідь написаного тексту значно зменшує вплив виступу на аудиторію.

Запам'ятовування написаного тексту помітно сковує виступає і прив'язує до заздалегідь складеним планом, не даючи можливості відгукуватися на реакцію аудиторії.

Загальновідомо, що безпристрасна і млява мова не викликає відгуку у слухачів, якою б цікавою і важливою теми вона не торкалася. І навпаки, іноді навіть не зовсім складне виступ може торкнутися аудиторію, якщо оратор говорить про актуальну проблему, якщо аудиторія відчуває компетентність виступає. Яскрава, енергійна мова, яка відображає захопленість оратора, його впевненість, володіє значною вселяє силою.

Крім того, встановлено, що короткі фрази легше сприймаються на слух, ніж довгі. Лише половина дорослих людей в стані зрозуміти фразу, що містить понад тринадцять слів. А третя частина всіх людей, слухаючи чотирнадцятий і наступні слова одного пропозиції, взагалі забувають його початок. Необхідно уникати складних речень, причетних і дієприкметникових оборотів. Викладаючи складне питання, потрібно постаратися передати інформацію по частинах.

Пауза в усному мовленні виконує ту ж роль, що розділові знаки в письмовій. Після складних висновків або довгих речень необхідно зробити паузу, щоб слухачі могли вдуматися в сказане або правильно зрозуміти зроблені висновки. Якщо виступаючий хоче, щоб його розуміли, то не слід говорити без паузи довше, ніж п'ять з половиною секунд (!).

Особливе місце в презентації проекту займає звернення до аудиторії. Відомо, що звернення до співрозмовника по імені створює більш довірчий контекст ділової бесіди. При публічному виступі також можна використовувати подібні прийоми. Так, непрямыми зверненнями можуть служити такі вирази, як «Як Вам відомо», «Упевнений, що Вас це не залишить байдужими». Подібні аргументи до аудиторії - це своєрідні висловлювання, підсвідомо впливають на волю і інтереси слухачів. Виступаючий показує, що слухачі цікаві йому, а це найпростіший шлях досягнення взаєморозуміння.

Під час виступу важливо постійно контролювати реакцію слухачів. Уважність і спостережливість в поєднанні з досвідом дозволяють оратору вловити настрої публіки. Можливо, розгляд деяких питань доведеться скоротити або зовсім відмовитися від них. Часто вдалий жарт може розрядити атмосферу.

Після виступу потрібно бути готовим до відповідей на виниклі в аудиторії питання.

Приклади складання освітнього маршруту

Освітній маршрут вчителя: приклади складання маршруту, зразки, поради та рекомендації щодо вибору і складання плану

Часто в методиці зустрічаються два схожих терміна: план самоосвіти вчителя і індивідуальний освітній маршрут педагога (ІОМ). І це не данина моді, і не стали називати звичне новими словами. Є істотні відмінності між планом самоосвіти та ІОМ вчителя. Так, перш за все, план самоосвіти спрямований на підвищення кваліфікації педагога, а ІОМ - на професіоналізацію.

Таким чином, ІОМ - це сукупність всіх освітніх процесів, які передбачають розвиток професійних якостей, вибір найбільш оптимальних маршрутів власного розвитку.

Види ІОМ вчителя

Кожен індивідуальний освітній маршрут носить суто особистий характер, і складається, виходячи з досвіду вчителя, його підготовленості, характеру його запитів і інтересів, його компетентності, обліку сильних і слабких сторін як професіонала. Іом зазвичай розраховується на 1-3 роки.

Прийнято виділяти такі **види ІОМ**:

- Компенсаторний - спрямований на заповнення прогалин в якійсь галузі;
- Розвиваючий - припускає отримання нового знання, досвіду.

За характером діяльності:

- Теоретичний
- Практичний

За місцем реалізації:

- Шкільний
- Позашкільний

Алгоритм створення ІОМ педагога:

1. Самовизначення. Шляхом діагностики вчитель аналізує свої сильні і слабкі сторони як професіонала. На основі даних проведеного дослідження відбувається самовизначення вчителя, самоаналіз його роботи, намічаються вектори розвитку.

2. Складання ІОМ. При складанні маршруту зручніше користуватися технологіями: "Дзеркало прогресивних перетворень", "Освітня картографія", "Ділова гра", "Інтелект-карти", "Портфоліо" і т.д.

3. Реалізація маршруту. Це етап практичного втілення наміченого маршруту.

4. Рефлексія. Рефлексивний аналіз проводиться двічі на рік. При цьому вчитель не тільки аналізує свою діяльність, але і вносить корективи в міру необхідності.

5. Контрольні зрізи - один з найважливіших компонентів ІОМ. Зрізи зручніше проводити в кінці кожної чверті. Форма проведення залежить від обраної теми. Це можуть бути співбесіди з керівником школи або МО, відкриті уроки, ведення "щоденника", написання статей і методичних розробок, публікації в ЗМІ, участь в семінарах, конкурсах, педрадах, захист проєктів тощо.

В даному розділі ми будемо публікувати приклади і зразки індивідуальних освітніх маршрутів вчителів з різних предметів і працюють на різних щаблях освіти. Тут ви можете познайомитися не тільки з шаблонами оформлення, але і подивитися приклади і зразки складання ІОМ.

Додаток № 9

Тренінгове заняття «Шлях до успіху»

1. Психологічний практикум «Шлях до успіху» (30 хв.)

Мета: надати можливість учасникам усвідомити власне бачення реалізації ними власного успіху, спланувати реальні кроки для реалізації цієї мети.

Хід вправи: тренер пропонує учасникам замислитись над своєю метою, реалізація якої дасть відчуття успіху. Для цього учасникам роздаються аркуші А4 і пропонується намалювати мету або її метафоричний образ та виконати завдання тренера, при виконанні яких кожен проаналізує кроки до мети, можливі перешкоди та власні ресурси для її досягнення.

Тренер: Я знаю, що у кожного з вас є певні бажання, думки про майбутнє. Усі ви мрієте про те, що б хотіли мати, вміти, ким бути, чого досягти в житті. Завдання:

1. Зобразіть символічно на аркуші свою мрію у вигляді малюнка, метафоричного образу і підпишіть його. Час для виконання – 5 хвилин.

Запитання для обговорення:

- Що ви прагнете реалізувати, чого досягти в найближчому майбутньому?

Висновок: Отже, успіх – це здійснення мрії. Мрія – це власне бачення бажаного майбутнього успіху в житті.

2. Сьогодні я пропоную зробити вам перші кроки: визначити їх для себе, прописати їх, стати на цей шлях і пройти його.

(Тренер роздає аркуші у формі «слідів від ніжок» (по 3 – 5 шт.), на яких учасники пишуть власні кроки до мети). Час для виконання – 5 хвилин.

Запитання для обговорення:

- Які кроки у досягненні мети важливо зробити вже сьогодні, щоб реалізувати мету?

До уваги тренера!

Після обговорення учасники прикріплюють свої «сліди» на стіну до малюнка-мети, утворюючи доріжку до неї.

3. Я думаю, ви добре розумієте, що на шляху до мети ви можете зустрітись із перешкодами та труднощами. У вас є можливість виявити їх та проаналізувати.

(Тренер роздає аркуші у формі «камінців-перешкод» по 3 – 5 шт., на яких учасники їх прописують). Час виконання – 5 хвилин.

Запитання для обговорення:

- Що може бути перешкодами для реалізації вашої мети?

До уваги тренера!

Після обговорення учасники прикріплюють свої «камінці-перешкоди» на стіну, утворюючи кам'яні перепони на своєму шляху до мети.

4. Не дивлячись на можливі труднощі на шляху до мети, які роблять нас тільки сильнішими, бажання досягти успіху переважає. Як говорить мудрість: «Дорогу подолає той, хто йде». На цьому етапі шляху нам в пригоді стануть наші можливості, завдяки яким ми можемо подолати перешкоди і досягти мети (вміння, таланти, люди, яких ми знаємо і які нам можуть допомогти, тобто наші ресурси).

(Тренер роздає аркуші у формі «квіточок-ресурсів» по 3 – 5 шт., на яких учасники їх прописують). Час виконання – 5 хвилин.

Запитання для обговорення:

- Що є ресурсами для її реалізації?

До уваги тренера!

Після обговорення учасники прикріплюють свої «квіточки-ресурси» біля «перешкод» на стіну, утворюючи квіткову галявину на шляху до мети.

5. Але, користуючись ресурсами та людьми-помічниками, необхідно пам'ятати, що відчуття радості від успіху в повній мірі відчутний тоді, коли розумієш, що ти своєї мети досягнув за допомогою сформованих самостійно рис і якостей характеру.

(Тренер роздає аркуші у формі «джерела характеру» по 1 шт., на яких учасники прописують власні риси характеру, які допоможуть досягти мети). Час виконання – 5 хвилин.

Запитання для обговорення:

- Які риси та якості вашого характеру знадобляться на шляху до успіху?
- Якими ви володієте вже зараз?
- Які необхідно сформувати у майбутньому?

До уваги тренера!

Після обговорення учасники прикріплюють перелік необхідних рис характеру для реалізації мети на стіну, утворюючи «джерело», до якого вони можуть завжди приходити, щоб скористатися силою свого характеру на шляху до мети.

Ми з вами спробували пройти шлях лише до однієї мети, з якої складатиметься наш життєвий успіх, але їх бути багато. Успіх – це здійснення мрії, мети, заповітного бажання. Ось як тлумачиться це поняття у словнику української мови: успіх – позитивний наслідок роботи, справи, значні досягнення, удача, перемога; громадське визнання, схвалення чийось досягнень.

Але, для досягнення мети не слід забувати про «Закон досягнення успіху»: щоб бути успішним, треба вміти зберігати баланс між тим, чого ми прагнемо, і тим, яким чином ідемо до мети.

Запитання для обговорення:

- Чи допомогла ця робота краще зрозуміти, як досягнути своєї мети, що для цього потрібно, як діяти?

Висновок: Пам'ятайте, що саме ви відповідаєте за правильність зроблених кроків до досягнення життєвого успіху. Ви для цього маєте всі права: вільно вибрати ВНЗ, отримати освіту, обрати професію, жити і відпочивати, де захочете...

Отже, в досягненні мети важливо використовувати алгоритм:

- по-перше, сформулювати мету, відповівши на питання: «Чого я хочу?»;
- по-друге, уявити шляхи реалізації своєї мети, можливі перешкоди та власні можливості щодо їх подолання;
- по-третє, діяти!

Додаток № 10

Програма педагогічного самоменеджменту

При досконалому використанні різноманітних *форм та методів методичної*

роботи у вчителя підвищується загальний рівень професійної педагогічної

компетентності. Значну роль у цьому відіграє й самоосвіта, яка ґрунтується на моніторинговій основі. Дослідження у процесі моніторингу стимулюють роботу ізсамовдосконалення, допомагають знайти методи організації роботи із самовдосконалення.

Одним із засобів підвищення професійної компетентності вчителя може бути програма педагогічного самоменеджменту на підставі рефлексії особистісної діяльності та моніторингу профзростання.

Головна мета програми - всебічний розвиток особистості педагога для подальшого забезпечення оптимальних умов для навчання та виховання учнів.

Основні завдання:

1. Виявлення особистісного рівня професійної компетенції на підставі самодіагностики.
2. Раціональне планування самоосвітньої діяльності з урахуванням основних напрямків розвитку освіти.
3. Досконала організація самоосвітньої діяльності та участь у різноманітних формах методичної роботи.
4. Проведення моніторингу професійного зростання.
5. Узагальнення досвіду роботи за результатами роботи над самоосвітньою темою.

Прогнозовані очікувані результати:

1. Розвиток усіх типів рефлексії.
2. Підвищення загального рівня професійної майстерності вчителя.
 - 2.1. Підвищення рівня професійної підготовки.
 - 2.2. Покращення усіх видів педагогічної компетентності: інтелектуальної, психологічної, управлінської, мотиваційної, комунікативної, проєктивної дидактичної, методичної.

- 2.3. Моделювання особистого перспективного досвіду роботи.
- 3. Підвищення рівня організації навчально-виховного процесу.
 - 3.1. Створення соціально-психологічних умов для становлення особистості кожного учня.
 - 3.2. Підвищення якості знань, умінь та навичок учнів.
 - 3.3. Розвиток та інтерес до предмета.
 - 3.4. Підвищення вихованості учнів.

Етапи реалізації самоосвітньої теми.

Підготовчий блок

I етап: Нормативно-установчий етап

- Заповнення візитної картки вчителя.
- Узагальнення даних щодо підвищення кваліфікації.
- Визначення динаміки творчого зростання вчителя.
- Підбиття підсумків останньої атестації.
- Підготовка науково-методичних матеріалів.
- Підготовка діагностичного інструментарію.

II етап: Діагностико-аналітичний

- Самодіагностування власної пізнавальної потреби в розширенні, поглибленні сукупності наявних професійних знань та вдосконаленні професійних вмінь за напрямками:
 - розвиток інтелектуальної компетентності;
 - розвиток психологічної компетентності;
 - розвиток управлінської компетентності;
 - розвиток мотиваційної компетентності;
 - розвиток комунікативної компетентності;
 - розвиток проєктивної компетентності;
 - розвиток методичної компетентності;
 - розвиток дидактичної компетентності.
- Графічне відображення отриманих результатів.

- Виявлення ступеня розриву між рівнем діяльності та бажаним результатом.
- Самодіагностика професійних утруднень.
- Самооцінка власних інтелектуальних, особистісних та фізичних можливостей, зокрема об'єктивна оцінка розподілу вільного часу.
- Вхідна діагностика навчальних досягнень учнів.

III етап: Мотиваційно-цільовий

- Визначення тем, над якими працюють школа та місто.
- Визначення актуальної теми самоосвітньої діяльності – найближчої та віддаленої.
- Цілепокладання.
- Прогнозування результатів самоосвітньої роботи.
- Вибір об'єктів моніторингу та обґрунтування цього вибору.

Практичний блок

IV етап: Планово-прогностичний

Результати роботи частіше пропорційно залежать від раціонального планування часу. Поточне та стратегічне планування кінцевих результатів – основний мотиваційний фактор, який сприяє досконалому підходу до організації самоосвітньої діяльності педагогів.

На даному етапі проводиться:

- Планування самоосвіти з урахуванням у змісті самоосвіти власного рівня профкомпетентності:

1. Удосконалення рівня інтелектуальної компетентності:
 - вивчення сучасної нормативно-правової бази;
 - вивчення психолого-педагогічної літератури;
2. Удосконалення рівня психологічної компетентності.
3. Удосконалення рівня управлінської компетентності.
4. Удосконалення рівня мотиваційної компетентності.
5. Удосконалення рівня комунікативної компетентності.
6. Удосконалення рівня проєктивної компетентності.

7. Удосконалення рівня дидактичної компетентності.

8. Удосконалення рівня методичної компетентності:

- визначення термінів виконання запланованих заходів.
- визначення форм і терміну самоконтролю.
- визначення типів оформлення узагальнених матеріалів.

V етап: Діяльнісно-аккумуляційний

- Самостійний пошук інформації з метою саморозвитку.
- Вивчення наукової, методичної та навчальної літератури.
- Вивчення передового педагогічного досвіду.
- Вивчення досвіду колег.
- Експериментальна робота з використання отриманих знань на практиці.
- Взаїмовідвідування уроків та позакласних заходів.
- Проведення відкритих уроків, позакласних заходів.
- Цілеспрямоване відвідування методичних заходів за спорідненою темою.
- Виступи на методичних заходах.
- Науково-дослідницька робота за напрямками роботи навчального закладу, міськими та регіональними програмами.

VI етап: Адаптивно-перетворювальний

- Діагностика параметрів, які необхідно відкоригувати.
- Проміжна корекція особистісного росту.
- Визначення індивідуальних корекційних завдань.
- Отримання корекційних рекомендацій від методиста з предмета, адміністрації, керівника МО.
- Визначення подальших шляхів самовдосконалення та самореалізації.
- Робота з удосконалення рівня педагогічної компетентності.

Узагальнюючий блок

VII етап: Контрольно-рефлексивний

- Рефлексія особистісної діяльності.

- Проведення моніторингу розвитку професійної педагогічної компетентності згідно з критеріями МППКВ.

- Контрольна самодіагностика.

- Створення діаграми творчого зростання.

- Проведення моніторингу якості знань учнів:

- вихідна діагностика якості знань – заповнення моніторингових карток;

- виявлення динаміки якості;

- виявлення кореляційного відношення між рівнем професійної педагогічної компетентності і рівнем якості знань учнів.

- Підсумкова демонстрація рівня професійної майстерності:

- творчий звіт вчителя;

- відкриті уроки;

- презентація досвіду;

- поширення досвіду;

- проведення предметних тижнів.

- Написання учнівських творів “Мій вчитель”.

- Написання курсової роботи.

- Аналіз виконання запланованих завдань.

VIII етап: Результативно-узагальнюючий

- Узагальнення особистого досвіду роботи.

- Розробка методичних продуктів.

- Підготовка публікацій.

- Випуск друкованих матеріалів.

- Систематизація шкільних документів, у яких відображено рівень професійної педагогічної компетентності вчителя.

- Визначення особистого рейтингу серед вчителів школи та вчителів міста у рамках міського методичного об’єднання.

- Участь в атестації педагогічних працівників.

IX етап: Корекційно-прогнозуючий

- Діагностика параметрів, які необхідно паддати корекції.
- Визначення особистісних корекційних завдань.
- Отримання корекційних рекомендацій від методиста з предмета, адміністрації, керівника МО.
- Визначення подальших шляхів самовдосконалення та самореалізації.
- Визначення теми самоосвітньої діяльності на наблизчий рік та на попередні 5 років.

Портфоліо вчителя, у якому систематизовані:

- узагальнені матеріали з підвищення загального теоретичного рівня;
- матеріали виступів вчителя на різноманітних педагогічних заходах;
- розробки кращих уроків або цілого тематичного блоку;
- розробки кращих позакласних заходів або цілих предметних тижнів;
- творчі наробки (авторські програми, методичні рекомендації, публікації та інші методичні продукти);
- цікаві дидактичні матеріали;
- творчі роботи учнів;
- відгуки учнів, колег, батьків про роботу вчителя;
- фотоматеріали, які описують досвід роботи;
- відеоматеріали, які описують досвід роботи.

Програма самовдосконалення вчителя

(термін дії програми може виходити за межі навчального року)

1. Інформаційно - аналітична частина:

1.1. ППБ

1.2. Посада

1.3. Педагогічний стаж

1.4. Кваліфікаційна категорія

1.5. Кількість років, що відпрацьовані в школі „Початок мудрості”

1.6. Чого я навчився за останній рік (3-5 основних результатів)

1.7. Які книги (журнали, Інтернет–статті) я прочитав за останній рік і чого навчився з них?

1.8. МЕТА- 1: Особистісні аспекти (ХТО Я Є?), що потребують першочергового вдосконалення (визначаються на основі самоаналізу за допомогою психолога, адміністрації школи на основі ідеальної моделі вчителя школи «ПМ»)

1.9. МЕТА – 2: Професійні аспекти (ЩО І ЯК Я РОБЛЮ?), що потребують першочергового вдосконалення (визначаються на основі самоаналізу за допомогою адміністрації школи, керівника МО або ТГ) = мета з самоосвіти

2. Цілепокладання (моделювання кінцевого результату):

2.1. Мета, над якою працює колектив школи – Створення організаційно-педагогічних умов для впровадження особистісно-орієнтованого навчання в навчально-виховний процес

2.2. Взаємозв'язок мети школи і моєї мети або „Яким чином моя мета сприяє досягненню мети школи?”

3. План реалізації (зміст, терміни, оформлення результату, контроль)

3.1. Індивідуальна робота

3.1.1. Яку літературу і в які терміни я маю намір прочитати? Конспект: головне, висновки

3.1.2. Чиї уроки (вчитель, предмет, терміни) я планую відвідати для збагачення власного досвіду стосовно обраної мети? Аналіз спостережень 5 уроків

3.1.3. Які консультації я бажаю отримати від адміністрації школи

3.1.4. Інше(конкретизувати)

3.2. Групова робота

3.2.1. З якою групою (групами) вчителів я працюватиму щодо власної мети і мети школи? Методичні об'єднання, творчі групи, ШМВ

3.2.2. Яку участь я прийму у проведенні заходів моєї групи (конкретизувати за назвою заходів і термінами проведення)

Відкриті уроки

Заходи предметного тижня (декади

Робота з обдарованими учнями (розв'язання олімпіадних задач)

Робота з обдарованими учнями (шкільна МАН)

Розробка нових навчальних посібників

Методична підтримка колег, що потребують допомоги

Інше (конкретизувати)

3.3. Колективна робота

3.3.1. Яку участь я планую взяти в проведенні засідань педагогічної ради? Тема педради, тема доповіді (назва заходу)

3.3.2. Хто і яким чином впливає найбільше сьогодні на мій розвиток як людини і учителя?

3.3.3. На кого і як сьогодні найбільше впливаю я? Як змінюються ті, на кого я впливаю?

3.3.4. Інше (конкретизувати)

4. Звіт/ оцінка успішності

4.1. Аналіз проведення запланованих в п.п. 3.1. – 3.3. заходів (факт проведення (так, ні), оцінка рівня проведення (спільно з адміністрацією), виявлені аспекти для вдосконалення, висновки)

4.2. Як оцінюють досягнення мною цілей особистісного і професійного зростання

4.2.1. я сам

4.2.2. мої колеги (в т.ч. адміністрація)

4.2.3. мої учні та їхні батьки?

5. Для приміток учителя

6. Для приміток адміністрації

Складений _____ Підпис _____